

Kemik, minister vnanjih stvari.

Najznamenitnejša in najzanimivejša oseba novega francoskega ministerstva je gotovo slavni kemik in učenjak Berthelot, ki je na čuden način postal minister vnanjih stvari.

Peter Evgen Marcelin Berthelot rodil se je dne 28. oktobra 1827. leta v Parizu. Skušenj ima mož že dovolj, ker je že prileten. Študiral je na liceji Henrika IV. in je že 1846. leta dobil filozofično častno darilo in kmalu potem filozofičen doktorat. Leta 1851. je bil imenovan za korepetitorja na kemičnem kurzu na College de France in potem pa za profesorja na organsko kemijo na lekarničarski šoli v Parizu. Odlikoval se je z raznimi novimi iznajdbami in kemično in občno znanost postavil na vse druge podlage. Leta 1861. dala mu je akademija znanosti Jekerjevo darilo za njegova predavanja o umetni sestavi organskih zmesij potom kemične sinteze. Leta 1865. se je na College de France osnovala stolica za kemijo in podelila se Berthelotu. To profesuro je obdržal do sedaj, ko je postal minister.

Od 1885. do 1894. je Berthelot priobčil 600 spisov v zapisniku akademije in analih za fiziko in kemijo. Berthelot je od 1863. leta član zdravstvene akademije in od 1873. leta član akademije znanosti. Nadalje je član akademij znanosti v Londonu, Peterburgu, Stockholmu, Rimu, Amsterdamu, Monakovem, Turinu in Bostonu v Zjedinjenih državah. On je dosmrtni tajnik akademije znanosti v Parizu, podpredsednik najvišjega učnega sveta, član sveta za lepe umetnosti, član kmetijske družbe, predsednik komisije za preiskavo razstrelil in veliki častnik častne legije. Od njegovih mnogobrojnih spisov so najznamenitejši o kemični sintesi, o kemični mehaniki, o kemični toploti, o sili razstrelil in zgodovini kemije. Leta 1870. je bil predsednik znanstvenega oddelka za narodno obrambo. Deset let pozneje je bil imenovan dosmrtnim senatorjem. V senatu se je pridružil levemu krilu republikancev. Leta 1886. je bil učni minister v Gobletovem ministerstvu. Kot senator je jako pridno deloval. Bil je predsednik odseka za poddržavljenje ljudske šole, podpredsednik vojnega odseka, predsednik zdravstvenega odseka i. t. d. Govoril je večkrat zlasti o učnih vprašanjih, pa tudi o socijalnih stvareh. Če bode kot načelnik francoski diplomaciji na pravem mestu, se bode kmalu pokazalo.

Blaznec v pravoslavnem samostanu.

Črnoviško sodišče peča se s slučajem, ki se je pripetil v pravoslavnem samostanu Bazilijancev v Dragomirni. Temu samostanu se je izročil v preskrbo blazen bogoslovski kandidat, Jernej Stojan, ki je že nekaj časa bil suplent na črnoviškem učiteljišči. Ko je lani novi samostanski nadzornik Emanuel Ciuntuleac ogledaval samostan, našel je v neki celici jako shujšanega Sto-

jana vsega v blatu. Videlo se je, da se mu ne daje dovolj hrane in ne gleda na snažnost. Arhimandrit je to poročil glavnemu nadzorniku pravoslavnih samostanov, nadškofijskemu vikarju v Črnovicah arhimandritu Arkadiju Cuperkoviču. Poslednji je vprašal samostan, kako je s to stvarjo. Odgovor je moral biti ugoden, kajti storilo se ni dalje ničesa. Letos po letu je bil zopet arhimandrit Ciuntuleac v Dragomirnu in je šel v samostan s profesorjem črnovske obrtne šole arhitektom Karlom Romstoferjem, kateri je hotel nekatere dele samostana narisati, katere podobe pridejo v literarno delo „Oesterreich-Ungarn in Wort und Bild.“ Arhimandrit je zahteval, naj ga peljejo takoj v Stojanovo celico. Celica je bila zaprta in niso jo mogli odpreti. Ključ je baje pri sebi imel hlapec, ki dela na polji pol ure hodá od samostana. Minolo je jedno uro, predno je prišel sluga in odprl Stojanovo stanovanje. Mej tem se je očitvidno poskušalo celico nekoliko posnažiti, pa se ni posrečilo. Ko je arhimandrit vstopil, mu je udaril silen smrad v nos, kateri se ni dal odpraviti, ko so odprli okna. Blazen menih je sedel na slami slabo oblečen. Bose noge so bile zatečene in mrzle. Ko ga je vprašal kako mu je, je odgovoril: „Lačen sem, lačen!“ Arhimandrit je ukazal, naj mu prineso jesti. Potem je vprašal blazneca: „Zakaj ne zahteva jedi?“ Stojan je povedal, da se boji, da ga bodo topli, ko bi zahteval jedi. Sluga je prinesel lonec kislega mleka in kos kruha, in menih je hitro pojedel in zahteval še jedno porcijo. Pojedel je še to. Arhimandrit je stvar drugič poročal nadškofijskemu vikarju, ki je v tem postal vodja nadškofije, in ga opozoril, da bi se za denar, ki ga dobiva samostan za blazneca, to je 500 gld. lahko bolje skrbelo v kaki blaznici. Storilo se pa tudi sedaj ni ničesa, temveč arhimandrit Ciuntuleac se je odstavil od nadzorovanja samostana v Dragomirni. On se je sedaj pritožil pri deželni vladi in deželni predsednik grof Goes je poslal v Dragomirno okrajnega glavarja dr. Bazilija Dezinkieviča, da poizve, kako je stvarjo. Malo dni pozneje je Stojan umrl in se je na podlagi poročila okrajnega glavarja začela sodnijska preiskava proti samostanu.

— Huda natakaričica. Te dni se je natakaričica v gostilni Iva Prebaka v Laščini na Hrvatskem Bara Labaš hudo sprla z gospodarjem in gospodino, ki sta ja obdolžila tatvine. Zbila je jima jedno steklenico na glavi. Krčmar je na to naznanil svojo natakaričico sodišču. Pri obravnavi je natakaričica potegnila iz žepa steklenico, ki jo je imela pri sebi, in ž njo krčmarja udarila po glavi. Sodišče v Zagrebu jo je obsodilo zaradi lahke poškodbe v dvamesečni zapor, zaradi tatvine v tritedenski in zaradi nespodobnega obnašanja v osem dnevi zapor. Kazen je takoj nastopila.

— Redka pobožnost. Porotno sodišče v Münstru je nedavno na smrt obsodilo nekega kmeta. Hotel je posiliti deklo. Ko je klicala na pomoč, ji je z nožem prerezal vrat. Potem si je unil roke in šel proč. Srečal je dva lovca in jima povedal za mrliča. Šli so vsi trije na mesto nesreče. Pri obravnavi se je dognalo, da je morilec iz denarnice umorjenke bil vzel jedno marko in zanjo plačal jedno mašo.

— **Roparji v Italiji.** V Palermu na Siciliji so pri belem dnevu našemljeni meščanje na ulici ubili davkarja. Potem so vlomili v davkarijo, sežgali davčni zapisnik in odnesli mizo, v katere miznici so mislili, da je denar. Noben jih ni oviral. Ko so prepozno prišli orožniki, ni nikdo nič hotel videti in slišati. — Pri Sirakuzi so štirje roparji napali na cesti tri može, jim vzeli 500 lir in še več drugih stvari. Tako se godi v Italiji, ki hoče razširjati kulturo v Afriki.

— **Preganjanje roparjev.** V užiskem okrožju v Srbiji blizu Ivanice so vojaki obkolili tri roparje in jih ustrelili. To so bili ostanek večje roparske čete.

— **Vanderbiltovega svaka ukazano zapreti.** Polkovnik Colt, lastnik velike tovarne za revolverje, je vložil tožbo za ločitev svoje žene. Pri tem je obdolžil prešestovanje Jamesa J. Alema, svaka Vanderbiltovega. Sodišče je vsled tega dalo povelje, da se ima poslednji zapreti. Alem je pa odtegnil se zaporu s tem, da je vložil 400.000 dolarjev kavcije pri sodišči. Tožnik trdi, da ima jako otežujoča pisma, katere sta si pisala Alem in soproga njegova.

— **Zgorela je.** Hišinja Marija Pondelak v Zagrebu je čistila neki lišp s špiritom. Vsled neprevidnosti je steklenico prevrnila in spirit se razlil. Po nesreči je pala na tla tudi goreča sveča in začelo je goreti. Hišinja je hotela z nogami udušiti ogenj, a se jej je obleka vnela in bila je takoj v plamenu. Na klic so prihiteli ljudje, ki so ogenj pogasili, a nesrečnica se je bila tako opekla, da je drugi dan v bolnici umrla vsled opeklin.

— **Grahovo v nevarnosti.** V Grahovem pri Reki se zemlja usaja. Dve hiši sta se že podrli, iz drugih so se pa morali izseliti ljudje.

— **Glediške demonstracije.** Zaradi demonstracij proti madjarskemu gledališču v Oseku pride mnogo oseb pred sodišče. Državno pravdnistvo toži mej drugim tudi soprogo nekega finančnega tajnika in sestro hrvatskega pesnika Harambašića zavoljo rušenja javnega reda in miru.

— **Dinamitni napad.** V Tekiji v Srbiji je pred javna poslopja nekdo položil bombe, ki so se razletele.

— **Razpok parnega kotla.** Dne 30. m. m je v Swadisch Gmündu razletel se parni kotel tamošnjega vodovoda, ter je ubilo štiri delavce, trije so težko, dva pa lahko poškodovana.

— **Strašna suša v Južni Avstraliji.** V Južni Avstraliji je taka suša, da se je vse posušilo. Na tisoče goved in ovac je poginilo, ker nimajo kaj jesti.

— **Nesreča na železnici.** Pri Vrdniku na Hrvatskem sta vkupe trčila dva vlaka. Jeden strojevodja je ubit, vagoni obeh vlakov so zdrobljeni. Nezgode je kriv neki uradnik zaradi malomarnosti v službi.

— **Razpok granate.** Na strelišči pri Dunajskem Novem mestu našel je delavec Josip Tobias granato. Vzdignil jo je in spustil na tla. Granata se je v tem razletela in delavca hudo razmesarila. Odtrgala mu je levo roko, prestrelila desno stegno in oslepila ga na desnem očesu. Jedva so še živega prenesli v bolnico.

— **Samomor.** V Opatiji se je ustrelil posestnik tamošnje prodajalnice za žensko konfekcijsko blago, Gervais. On je bil slep. Letos po leti mu je umrla žena in prodajalnica ni najbolje vspevala. Vse to ga je gnalo v smrt.

— **Boj s tihotapci.** Te dni je bil hud boj mej srbskimi mejnimi stražniki in tihotapci, ki so prišli z Ogerskega. Petnajst tihotapev so zaprli.

— **Makedonski vojvoda Juge,** katerega so bili vjeli v Dubnici v Bolgariji, je ubil jednega policijsta in dva žandarja, pa pobegnil.

— **Smrt iz otroške ljubezni.** Blizu Neapolja je umrla bogata vdova Lighieri in zapustila vse svoje premo-

ženje svojemu sinu Narisku. Ta je pa bil jako otožen vsled smrti svoje matere. Izpovedal se je, šel k obhajilu, potem pa šel v zvonik in z njega skočil s križem v roci in se ubil.

— **Strašen razpok** V Londonu je v neki ozki ulici se vsled silnega razpoka jedna hiša kar podrli, sosedni hiši sta se pa deloma podrli. Štiri osebe so mrtve, 40 ranjenih, uzrok razpoku se ni dal dognati.

— **Trije na smrt obsojeni.** Petindvajsetletna gozdarjeva soproga Ana Januška v Velikem Karlovcu na Moravskem je za hrbtom svojemu možu imela znanje z dvema mladeničema, z jedenindvajsetletnim Karlom Pavelikom in njega prijateljem Jožefom Krenekom. Dne 19. avgusta je sama naznaila žandarmeriji, da njen mož leži mrtev na polji. Komisija je spoznala, da je ubit in na podlagi poizvedeb so zaprli pokojnikovo soprogo in njena ljubčka. Sodnja preiskava je dognala, da je že prejšnji dan bila gozdarica v svoji spalnici naprosila mladeniča, naj moža ubijeta, in je Kreneku zaradi tega bila skazala ljubezen, dočim je Pavelik se zabaval z deklo. Porotniki so spoznali vse tri jednoglasno krive in obsojeni so bili na smrt na vešalih. Obesi se najzadnja gozdarica, kot glavna prouzročiteljica umora.

— **Goljufija.** Proti Nathusiusu, ki je bil pred Hammersteinom glavni urednik „Kreuzzeitunge“, se je začela preiskava zaradi goljufije, poneverjenja in ponarejanja pisem. Osleparil je nekega mladega sorodnika za 30.000 mark, ko mu je bil varuh.

— **Zgubljen ogerski odvetnik.** Znani odvetnik v Mindsentu na Ogerskem Gustav Sobotka je zginil. Sodi se, da jo je zaradi velicnih dolgov potegnil v Ameriko.

— **Igralnica v Monte Carlu** nazaduje. Letos je imela štiri poletne mesece pol milijona frankov manj dohodkov kakor lani.

— **Samomor ogerskega železniškega uradnika.** Oddelni načelnik ogerskih državnih železnic Ivan Tomacs je skočil z okna svojega stanovanja in se ubil. Bil je baje zblaznil.

— **Požar na parniku.** Na angleškem parniku „Narva“ v Reki je bilo te dni začelo goreti. Ogenj so pogasili. Škoda je velika. Zgorelo blago je bilo zavarovano. Ladija je bila namenjena v London.

— **Sleparije pri ogerski poštni hranilnici.** Pri poštni hranilnici v Budimpešti prišli so na sled veliki slepariji. Dva uradnika sta v sporazumljenji s ponarejanjem poštno-hranilničnih knjižic ogoljufala za več tisoč goldinarjev. Dosedaj se je dognalo, da sta nad 8000 gld ogoljufala. Oba so zaprli.

— **Tat Ristić.** Zadnji čas se je mnogo imenoval tat Ristić, ki je vodja družbi tatov, ki so zadnja leta po raznih evropskih mestih ulomili v več blagajnic. Dognalo se je, da se Ristić prav za prav imenuje Gliša Pribojac in je Bošnjak. Ob začetku bosenske okupacije je zbral sedem mož, ki so ropali po deželi, ker tedaj ni bilo težko, ker je povsod bila vstaja. Navadno so jim ljudje dajali, kar so imeli, brez vsake sile. Če pa zlepa ni šlo, so se pa poslužili sile. Dne 28. avgusta 1878. l. so ti roparji bili prišli v Obradovec poleg Brčke in napali hišo premožnega trgovca. Zahtevali so, naj jim da denarja. Trgovec je že hotel dati denar, kar stopi glavar krajne policije v sobo, Vlaho Solejmovič. Roparji so ga hitro ustrelili in potem ga še z hanžarji razmesarili. Na to je trgovčeva žena ga morala zaviti v rjuho in nekega kmeta so prosili, da je mrliča spravil na neko turščino polje. Na to so roparji oropali vso hišo in odšli. Čez jeden teden so se vrnili v to vas. Sedaj so ljudje se oborožili in jih hoteli vjeti. Roparji so to opazili, razgnali s streljanjem kmete, županovo kočjo zažgali in jo pobegnili. Avstrijski vojaki in žandarji so pa jeli roparje zasledovati in Pribojac je bežal na Hrvatsko in iz roparja postal navaden tat.

— **Posestvo pokojnega grofa Pariškega na Francoskem** prodajo se na javni dražbi dne 13. t. m. Za prodajo je prosila pokojnikova soproga sama. Grofova rodbina menda prihaja do prepričanja, da ne pride več v Franciji na prestol in zatorej proda posestva svoja v tej državi. Posestva, ki se prodajo, cenjena so na 6,210 000 frankov.

— **Zgubljen profesor.** V Pečuhu na Ogerskem je izginil profesor tamošnje realke dr. Srečko Schaurek. Pečal se je profesor tudi z vinsko trgovino. Zadnji čas je zagazil v velike denarne zadrege. Sodi se, da se je sam umoril.

— **Umor.** Na Dunaji našli so mrtvo prodajalko sadja Sinof. Sodi se, da jo je kdo umoril, da jo oropa, ker se je govorilo, da ima denar.

— **Jelen ga ubil.** V Salmovem zverinjaku v Senetežu na Moravskem je te dni divji jelen zagnal se v nekega gonjača. ga podrl in tako poškodoval, da je takoj umrl.

— **Umor gozdarja.** Pri Nikelsburgu na Ogerskem so našli v gozdu nekega ubitega gozdarja. Gozdar je oropan, vzetih mu je 300 gld.

— **Pravda proti roparjem.** V Belemgradu se v kratkem začne pravda proti 55 roparjem iz valjevskega okraja. Obdolženi so 99 ropov in umorov.

— **Smrt borzijanca.** Ustrelil se je na Dunaju borzijanec Jakob Hertscher zaradi velikih zgub na borzi.

— **Ponarejalci denarja.** V Trstu so zaprli hišnika Semenitza, mizarja Tiezerta in delavca Zuro, ker so na sumu ponarejanja denarja. Sodi se, da so že več let ponarejali denar in da imajo še več sokrivcev.

— **Socijalistična ljubezen.** Neka Edita Lanchester, v Londonu jako lepa deklica, katero so večkrat socijalisti kandidovali za šolske in občinske volitve, je bila sprva učiteljica, potem pa je služila svoj kruh v pisarni neke delniške družbe. Že več let ni stanovala doma, temveč pri neki somišljenici. Po raznih shodih je razlagala svoje socijalistične nauke. Seznanila se je bila z nekim rokodelcem, ki bi jo bil rad vzel. Ona je pa izjavila, da se cerkveno ne poroči, ker to je v nasprotju s socijalističnimi nauki, a pripravljena je ž njim vkupe živeti. Zmenila sta se za tak svoboden zakon. Mlada socijalistinja je potem pripovedovala vsakemu, ki jo je hotel poslušati, v kakih razmerah da živi z rokodelcem. To ni bilo všeč njenemu očetu in bratom, ki niso imeli smisla za njene ideje. Ko je niso mogli pregovoriti, da bi se poročila, so jo nekega dne odpeljali in izročili v blaznico. Njen ljubček si sedaj prizadeva, da bi jo rešil, a zdravniki trdijo, da je blazna.

— **Veliki viharji s snegom** bili se te dni v Angliji, na Škotskem in na Islandiji. Več ladij, mej njimi dva parnika, se je potopilo. Več zabojev slanikov je na Islandiji odnesla voda. Na Škotskem so reke na debelo premrzile. Tako zgodnje zime že skoraj ne pomnijo.

— **Nesreča ob povodnji v Karlovci.** Ob zadnjem deževju je bil velik del Karlovca poplavljen. Neki topničar je s konji zašel s pota in se ni mogel iz vode rešiti. Neki mersarski pomočnik mu je šel na pomoč. Voda je pa oba pobrala in sta utonila.

— **Potres.** Dne 1. novembra čutili so v Rimu in nekaterih drugih krajih v Italiji hud potres. Nekaj dimnikov se je podrlo. Nekateri hiše so dobile manjše razpoke, večje nesreče pa ni napravil.

Loterijske srečke.

V Lincu dne 2. nov. t. l.: 63, 37, 12, 44, 76.

V Trstu dne 2. nov. t. l.: 41, 67, 70, 18, 87.

V Pragi dne 6. nov. t. l.: 87, 74, 77, 79, 41.

Tržne cene.

V Ljubljani dne 30. okt. 1895. Pšenica gld. 7.60 kr., rž gld. 6.75 kr., ječmen gld. 6.50 kr., oves gld. 6.80 kr., ajda gld. 8.— kr., proso gld. 6.50 kr., turšica gld. 6.90 kr., leča gld. 10.— kr., grah gld. 10.— kr., fižol gld. 12.— kr. (Vse cene veljajo za 100 kgr.)

Razpis službe.

Na naši deški ljudski šoli s pravico javnosti v Trstu se razpisuje služba učitelja-voditelja z 800 gld. letne plače.

Postavno opremljene prošnje naj se dpošiljajo do 20. novembra t. l.: „Vodstvu družbe sv. Cirila in Metoda v Ljubljani“.

Vodstvo družbe sv. Cirila in Metoda
v Ljubljani, dne 28. oktobra 1895.

Jubilejske ustanove

Podpisana zbornica razpisuje za leto 1895. osem cesar Francišek-Jožefovih ustanov po 25 gold. za onemogle obrtnike vojvodine Kranjske.

Prošnje naj se vpošljejo zbornici do 20. novembra t. l. in priloži naj se jim od župniškega in občinskega urada potrjeno dokazilo, da je prositelj kak obrt samostojno (na svojo roko) izvrševal, da zdaj zaradi onemoglosti ne more več delati in da je ubog.

V Ljubljani, dne 2. novembra 1895.

Trgovska in obrtniška zbornica za Kranjsko.

Zahvala.

Za tako mnogobrojne izraze sočutja o smrti moje ljubljene, nepozabne sestre, gospe

Roze grofinje Manin

izrekam vsem prijateljem in znancem svojo najiskrenejšo zahvalo.

Sv. maša zadušnica po ranjki se boče opravila v soboto dne 9. t. m. ob 8. uri v stolni cerkvi sv. Nikolaja in v ponedeljek 11. t. m. ob 7. uri pri oo. Frančiškanih.

Ljubljana, dne 6. novembra 1895

Albina Blasnik.